

Recente publicaties

Besprekingen / reviews

Beatty J. 1992. SULA. THE SEABIRD-HUNTERS OF LEWIS. M. Joseph, London. Paperback, 143pp, £ 10.99.

Eénmaal per jaar vertrekt een groepje mannen van het eiland Lewis (Outer Hebrides, Schotland) met een klein scheepje naar het onbewoonde eilandje *Sula Sgeir*, vlakbij North Rona, ten noordwesten van Schotland. Doel van de oversteek is de jaarlijkse 'guga-hunt', de traditionele oogst van enkele duizenden jonge, bijna vliegvlugge Jan van Genten in de kolonie van *Sula Sgeir*. De Jan van Gent is tegenwoordig een beschermde soort op de Britse Eilanden. In het verleden werden Jan van Genten op grote schaal gevangen op St Kilda, op de Bass Rock (bij Edinburgh), op *Sula Sgeir* en op Sule Stack, een met *Sgeir* vergelijkbare rotspunt iets verder in de richting van de Orkney Eilanden, en vermoedelijk ook wel op een aantal andere kolonies, ter aanvulling van het menu in de winter. Alleen op *Sula Sgeir* is de vangst tegenwoordig nog toegestaan en jaarlijks wordt hier het quotum van 2000 jonge vogels gevangen, geplukt en gezouten. De 'guga-hunt' van *Sula Sgeir* is voor het eerst beschreven in de 16e eeuw en toen al werd opgemerkt dat deze jaarlijkse vangst zo'n 2 eeuwen plaatsvond. De tegenwoordige 'guga-hunters' van Lewis kunnen, behalve van de meeste van hun eilandgenoten, niet rekenen op veel begrip voor hun jaarlijkse expeditie. Velen doen de vangst af als een nodeloze slachtpartij en een bedreiging voor de Jan van Genten van *Sula Sgeir*, ofschoon generaties van eilanders de Jan van Gent niet hebben verdreven van het eiland. Bovendien bestaat de noodzaak van aanvulling van het wintermenu zelfs voor de eilanders van Lewis niet meer (ook daar is MacDonalds doorgedrongen). De jaarlijkse expeditie vindt dan ook min of meer in het geheim plaats. Het quotum, 2000 vogels, is meestal al verkocht voordat de groep vangers daadwerkelijk vertrokken is. Net als bij alle eerdere expeditie werkt het team in een strikte taakverdeling samen (kok, vanger, slachter, plukker, zouter, enz.) waarna de vangst eerlijk over alle deelnemers wordt verdeeld. De opbrengst, £ 10,- per twee gezouten 'gu-

ga's', is nauwelijks voldoende om de kosten van de expeditie te dekken. Hoewel de 'mannen van Lewis' hun jaarlijkse tocht nu liever geheim houden, kreeg John Beatty toestemming om in 1991 zo'n expeditie bij te wonen en de gehele operatie te fotograferen. Dit boek is daarvan een verslag. Talrijke foto's geven een beeld van de tocht naar, het verblijf op en het vertrek van het eiland. Niet geschikt voor vegetariërs. CJC

del Hoyo J., Elliott A. & Sargatal J. (eds.) 1992. HANDBOOK OF THE BIRDS OF THE WORLD, 1. OSTRICH TO DUCKS. Lynx Edicions, Barcelona. Gebonden, 696pp, c. f 300,-

Begin dit jaar werd de ornithologische wereld overspoeld door folders, waarin de verschijning dit najaar van het eerste deel van het 'Handbook of the birds of the world' werd aangekondigd. Verrassenderwijs was dit geen Engels of Amerikaans initiatief, maar bleken het Spanjaarden te zijn die, niet genoeg hebbend aan Olympische Spelen in Barcelona en de Expo in Sevilla, dit prestige-object in het droomjaar 1992 opstartten. In het algemeen leek de aankondiging, althans door vogelaars in mijn omgeving, niet geheel serieus genomen te worden in de zin dat vrijwel niemand uit mijn kennissenkring erop intekende. Welnu, niet alleen is het boek vrijwel exact op de geplande datum verschenen (iets waar sommige handboeken die ik ken een voorbeeld aan zouden kunnen nemen), maar het is bovendien een naslagwerk van formaat.

Het voornaamste doel van het werk is geformuleerd als het verschaffen van het eerste min of meer gedetailleerde overzicht van alle nog levende vogelsoorten ter wereld (inclusief illustratie in kleur, in dit deel van voortreffelijke kwaliteit), hun taxonomie, hun ecologie en hun gedrag en voortplantingsstrategieën en hun huidige status. Ten behoeve van het laatstgenoemde aspect is contact gezocht met het International Council for the Preservation of Birds (ICBP), dat dan ook zowel inhoudelijk als logistisch alle mogelijke medewerking aan het boek heeft gegeven. Na een uitvoerig inleidend hoofdstuk van Eduardo de Juana over vogels in het algemeen, waarin aandacht wordt besteed aan morfologie, rui, anatomie, fysiologie en evolutie, worden de diverse families uitgebreid besproken. Onder de hoofdjess van Systematiek, Morfologie, Habitat, Algemeen gedrag, Vocalisaties, Voedsel en fourageren, Broedgedrag, Trekgedrag, Relatie met de mens en Status en bescherming passeert elke familie. Dit deel van het boek is rijk geïllustreerd met fantastische kleurenfoto's, die veelal niet de meest voor de hand liggende vertegenwoordigers van de diverse families laten zien en bovendien meestal goede documentatie van bepaalde specifieke gedragsaspecten vormen. De tekst is de

gelijk en goed toegankelijk geschreven en verschaft zeer recente informatie. De hierna volgende soortbesprekingen zijn uiterst beknopt en het meest bruikbare deel hiervan wordt uitgemaakt door een summier overzicht van de status van de betreffende soort, naar gegevens van de ICBP. Hierin worden de meest recente aantalsschattingen verstrekt, alsmede een overzicht van de actuele bedreigingen. De auteurs hebben, na een zorgvuldige afweging, gekozen voor de meest traditionele familieindeling en soortvolgorde, maar geven eveneens aan hoe deze indeling volgens de meest recente inzichten, gebaseerd op onderzoek aan DNA, zou moeten zijn. Vanwege de gehanteerde traditionele indeling treffen we in dit eerste deel een belangrijk deel van de zeevogelfamilies, te weten: pinguïns, albatrossen, stormvogels, stormvogeltjes, duikstormvogels, keerringvogels, pelikanen, jan van genten, aalscholvers en fregatvogels. Omdat bovendien ook duikers, futen en eenden, ganzen en zwanen aan de orde komen, zijn veel voor de Nederlandse zee- en kustvogelaar interessante groepen hier vertegenwoordigd. Verbijsterend is het om te constateren dat hier en daar zelfs literatuur uit dit jaar is aangehaald, hetgeen een zeer positieve indruk geeft van de efficiëntie waarmee de samenstellers hun informatie verwerken. Bovendien is het een grote verdienste van dit boek dat de literatuurlijst achterin een volledige vermelding van de titels geeft en daardoor veel overzichtelijker en bruikbaar is dan bijvoorbeeld de literatuurlijsten in 'The birds of the western Palearctic'.

Vooralsnog trof ik nog slechts twee inhoudelijke slordigheidjes aan: de Harlekijneend broedt niet in Noord-Scandinavië en NW-Rusland zoals op de bijgaande verspreidingskaart wordt gesuggereerd (in de tekst staat het wel correct) en de Brandganzen van Novaya Zemlya broeden (uiteeraard!) niet voor het grootste deel in Nederland (dit is hun wintergebied). Voor iedereen die nog wat geld overheeft (het is helaas wel duur) is de aanschaf van dit standaardwerk echter alleszins de moeite waard. Door de gemakkelijk leesbare schrijfstijl die toch vrij pittige informatie verschaft, stel je je als het ware spelenderwijs op de hoogte van allerlei zaken uit de vogelwereld die je nog niet wist.

MP